

følgelse. Det forekommer mig dog, at selv de ærede Medlemmer, som navnlig af Hensyn til de Omkostninger, der her kunde berygtes, ere nok saa ængstelige ved at komme med større Lovgivningsforandringer, navnlig Forandringer, der udvide Underviisningen, ikke kunde have nogen Betænkelse ved at gaae ind paa en Undersøgelse af Manglerne ved den nuværende Tilstand. De indrømme os jo utvivlsomt, at der med Hensyn til Maaden, hvorpaa det Nuværende bruges, kunde skee en overordentlig Forandring, en overordentlig Udvikling, og naar vi i denne Retning ønske at fremdrage Noget, hvad kunne vi da gjøre bedre end at foreslaae en Undersøgelse som denne, paa hvilken kraftigere Maade kunne vi give Stødet, om jeg saa maa sige, til hele Meningen omkring i Landet end netop ved en Undersøgelse, foretaget af Folkerepresentationen. Jeg skal ikke her gaae dybt ind paa Sagens Realitet, jeg skal kun med et Par Ord erindre om de mange Tanker, der have været fremsatte her og andetsteds, naar denne Sag har været forhandlet, og som ogsaa have gjort sig gjældende hos de 19 Medlemmer, som have indbragt dette Forslag. Jeg skal med Hensyn til saadanne Spørgsmaal, der maaffee ikke ere af meest Betydning, men som dog netop ville kunne faae praktisk Betydning, nævne Ting, der ofte ere fremdragne, som Religionsunderviisningen i Almuekolerne eller rettere Præsternes Overtagelse af en større Deel af Religionsunderviisningen, deels fordi de kunne gjøre det bedre, deels fordi det vilde give bedre Plads i Almuekolerne. Det er jo nærmest reent praktiske Hensyn, der her skulde stille sig iveten, men praktiske Hensyn, som utvivlsomt kunne ryddes tilside. Jeg skal minde om Spørgsmaalet om et forandret Tilsyn med Almuekolerne, Gjenindførelsen af Overkolelectorens Post, maaffee i Forening med Inspecturer under ham, der baade kunde skaffe Tilsyn og tillige paa mange Maader give Stødet til en forbedret Tilstand. Jeg troer, det er rigtigt, naar jeg siger, at netop Mange af dem, der have været Skyld i, at denne Post bortfaldd, vilde være villige til at indføre den igjen, naar der i andre Retninger skete Forandring. Naar man, idet man

igjen indførte dette Tilsyn og udvidede det, samtidig dermed — det hænger maaffee sammen med en Forandring med Hensyn til Religionsunderviisningen — lod Præstens og Provstens Tilsyn enten formindskes eller bortfalde, saa er jeg overbevist om, at man idetmindste her i Thinget med Vished vilde kunne blive enig om dette Spørgsmaal, der, om det end er mindre væsentligt end flere andre, dog sikkert ingenlunde er uden stor Betydning for Almuekolvæsenet. Jeg skal som andre Tanker, der ere fremkomne, nævne det, der ligger nær, blandt Andet for dem, der kjende de fæsvigiske Forhold, — de Medlemmer her i Salen, som have deres Bopæl der, og som ere Udsendinge fra de tidligere fæsvigiske Districter, kunne utvivlsomt aflægge gode Vidnesbyrd om de Ting, hvori det fæsvigiske Kolvæsen staaer over det danske, — jeg skal som saadanne Tanker nævne Spørgsmaalet om Hverdagsffolegang navnlig om Vinteren, som i alt Fald paa mange Steder vistnok kunde lade sig gjøre, eller en saadan Ting som Muligheden af at indrette en tredje Klasse i Skolerne, idet Classerne paa mange Steder ogsaa ere overfyldte. Begge disse Ting vilde maaffee vække Betænkelse paa Grund af de forøgede Omkostninger, der let kunde blive en Følge deraf, men deels kunde man gjøre det facultativt og overlade Communerne, hvorvidt de vilde gjøre det, deels kunde man ved Hjælp af Pugekoler eller andre saadanne samtidig trufne Foranstaltninger nok komme Noget frem i Retning af en saadan Udvidelse uden at udsætte sig for Omkostninger eller for Overbebyrdelse af Communerne. Jeg skal som en saadan Tanke i Retning af Udvidelse fremdeles nævne Noget — det er en Tanke, der første Gang er fremsat og ogsaa kommen til os fra en Mand udenfor denne Sal, som hører til dem, der baade have haft meest Interesse for Kolvæsenet og maaffee ogsaa den største praktiske Indsigt i det. I Forbigaaende skal jeg bemærke, at jeg forudsætter, at vi ikke her komme ind paa Folkehøiskolerne; det er en Sag, der ligger udenfor den Undersøgelse, som vi ønske tilveiebragt. Svormegret man end anerkjender Folkehøiskolernes Betydning, troer jeg dog, at selv Forsvarerne af dem ere enige